

คู่มือการฝึกซ้อม การค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (SAREX Manual)

กระบวนการ “ด้านการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย”

สำนักงานคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย

สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

SAR-M-06 Rev.00 Date. 14/08/2025

(นายโสภณ ปิยะภาณี)

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงคมนาคม

รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ
ค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๘

คำนำ

ประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีสมาชิกขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization หรือ ICAO) มีพันธะตามอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศในการปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานและข้อพึงปฏิบัติเรื่องการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย จึงมีภาระผูกพันเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย ในข้อ ๒๕ ของอนุสัญญาการบินพลเรือนระหว่างประเทศและตามภาคผนวก ๑๒ แห่งอนุสัญญาดังกล่าว ได้กำหนดให้รัฐภาคีจะต้องจัดให้มีศูนย์ประสานงาน (Rescue Co-ordination Centre หรือ RCC) เพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการอำนวยความสะดวกและประสานงานเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยชีวิต ภายในเขตความรับผิดชอบในการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยของประเทศไทย (Bangkok Search and Rescue Region หรือ Bangkok SRR)

ตามมาตรา ๖๔/๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการเดินอากาศ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ (กชย.) มีหน้าที่และอำนาจตามมาตรา ๖๔/๒๒ (๒) เห็นชอบแผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ (National Search and Rescue Plan) เพื่อให้การดำเนินงานด้านการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยของประเทศไทย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย และบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนด มาตรฐานและข้อพึงปฏิบัติของ ICAO โดยในบทที่ ๖ ของแผนดังกล่าว ได้แบ่งระดับการฝึกซ้อมค้นหาและช่วยเหลือ (Search and Rescue Exercise หรือ SAREX) เป็น ๓ ระดับ ประกอบด้วย การฝึกซ้อมการติดต่อสื่อสาร (Communications Exercise) การฝึกซ้อมการประสานงาน (Coordination Exercise) และ การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ หรือการฝึกซ้อมภาคสนาม (Full-Scale Exercise หรือ Field Exercise) เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และพัฒนา ทักษะการประสานงานและการติดต่อสื่อสารให้กับบุคลากร รวมถึงเพื่อเป็นการทดสอบการฝึกซ้อมเพื่อนำไปปรับปรุงแผนปฏิบัติการและการติดต่อสื่อสารอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยและเรือที่ประสบภัย (สกชย.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ กชย. จึงได้จัดทำคู่มือการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (SAREX Manual) ขึ้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการฝึกซ้อมให้แก่หน่วยงานในระบบค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย เพื่อฝึกฝนทักษะ เทคนิค ขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น อันเป็นการดำรงไว้ซึ่งสมรรถนะของบุคลากร ตลอดจนเพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อเกิดเหตุประสบภัยขึ้นจริง เจ้าหน้าที่จะสามารถบูรณาการการปฏิบัติงานเพื่อประสานภารกิจระหว่างกันได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพตามที่มาตรฐานสากลกำหนด

สำนักงานคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยและเรือที่ประสบภัย
สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม

สารบัญ

	หน้า
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. แนวคิดในการจัดการฝึกซ้อม	๑
๓. ระดับการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (SAREX)	๒
๔. การส่งเสริมกิจกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย	๓
๕. ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามคู่มือ	๓
๖. กระบวนการจัดการฝึกซ้อม	๔
๗. มาตรฐานคุณภาพงาน	๘
๘. ระบบติดตามประเมินผล	๘
ภาคผนวก	๙
ผนวก ก เอกสารอ้างอิง	
ผนวก ข ข้อพิจารณาประกอบการจัดการฝึกซ้อมและการเตรียมการ	
ผนวก ค นิยามศัพท์	

๑. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นรัฐภาคีขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization หรือ ICAO) และองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ (International Maritime Organization) มีพันธกรณีผูกพันเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย โดยพันธกรณีสำคัญประการหนึ่งคือ ต้องจัดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัยในเขตความรับผิดชอบของตน (Search and Rescue Region หรือ SRR) รวมทั้งกำหนดให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อเป็นหน่วยงานกลางในการอำนวยความสะดวกและประสานงานในภารกิจดังกล่าว ดังนั้น คณะรัฐมนตรี (ครม.) จึงมีมติเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ อนุมัติให้จัดตั้งองค์การเพื่อการค้นหาและช่วยเหลือแห่งชาติ ซึ่งรวมกิจการค้นหาและช่วยเหลือทางอากาศยานและทางเรือไว้ด้วยกัน โดยมีศูนย์ประสานงานเดียวกัน เรียกว่า “ศูนย์ประสานงานค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย” (Rescue Co-ordination Centre หรือ RCC) โดยมี สกชย. เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ ครม. มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติในการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ จัดให้มีการซ้อมการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย (Search and Rescue Exercise หรือ SAREX) เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (Convention on International Civil Aviation) ในภาคผนวก ๑๒ การค้นหาและช่วยเหลือ (Annex 12 Search and Rescue) ที่ได้กำหนดมาตรฐานและข้อพึงปฏิบัติในเรื่องการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยไว้ประการหนึ่ง คือ รัฐภาคีต้องจัดให้มีการฝึกอบรมบุคลากรของการค้นหาและช่วยเหลือเป็นประจำ และจัดให้มีการซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสม เพื่อรักษาประสิทธิภาพสูงสุดของการค้นหาและช่วยเหลือไว้

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการจัดการฝึกซ้อมให้แก่หน่วยงานในระบบค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยเป็นไปตามกรอบระยะเวลา จึงเห็นควรจัดทำขั้นตอนและวิธีการเตรียมการจัดการฝึกซ้อม SAREX นี้ขึ้นเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน

๒. แนวคิดในการจัดการฝึกซ้อม

การจัดการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Search and Rescue Exercises: SAREX) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงขั้นตอนและวิธีการเตรียมการจัดการฝึกซ้อม SAREX รวมถึงเพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่ได้รับการติดตามแผนการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plan of Operation) และมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) ซึ่งจะถูกระบุไว้ในรายงานผลการฝึกซ้อมประจำปี (SAREX Report) มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแผนการปฏิบัติการให้มีความถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันมากที่สุด จนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างทันท่วงที ปลอดภัย ตามมาตรฐานสากลกำหนด

โดยการฝึกซ้อม SAREX ควรมีการกำหนดรูปแบบการฝึกซ้อมที่เหมาะสมเป็นประจำทุกปี อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และทุกๆ ๓ ปี ควรจัดให้มีการฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ หรือการฝึกซ้อมภาคสนาม (Full-Scale Exercise หรือ Field Exercise) เพื่อฝึกฝนทักษะ เทคนิค ขั้นตอน กระบวนการปฏิบัติ

และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น อันเป็นการดำรงไว้ซึ่งสมรรถนะของบุคลากร และรักษาประสิทธิภาพสูงสุดของการค้นหาและช่วยเหลือ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของการฝึกซ้อม อาจกำหนดให้ผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อม เป็นกลุ่มบุคลากรที่ผ่านการศึกษา หรือฝึกอบรมตามแผนการฝึกอบรม (Training Program) ภายใต้สถานการณ์สมมติ (Scenario) ด้วยก็ได้

๓. ระดับการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (SAREX) แบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

๓.๑ การฝึกซ้อมการติดต่อสื่อสาร (Communications Exercise) จะเป็นการฝึกซ้อมการติดต่อสื่อสาร ทุกช่องทางเป็นระยะ ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการประสานงาน เพื่อให้มั่นใจว่าเมื่อเกิดเหตุประสบภัย ขึ้นจริง เจ้าหน้าที่จะสามารถติดต่อสื่อสารเพื่อประสานภารกิจระหว่างกันได้ โดยการฝึกซ้อมในระดับนี้ จะมีกระบวนการและใช้ระยะเวลาในการวางแผนการฝึกซ้อมไม่มาก และสามารถจำลองสถานการณ์ (Scenario) ได้ ๘ รูปแบบ ดังนี้

- (๑) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ประสานงาน RCC กับศูนย์ประสานงาน RCC
- (๒) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ประสานงาน RCC กับหน่วยปฏิบัติการ (SRU)
- (๓) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ประสานงาน RCC กับหน่วยระวังภัย (Alerting Post)
- (๔) การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยปฏิบัติการ (SRU) กับหน่วยปฏิบัติการ (SRU)
- (๕) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ประสานงาน RCC กับศูนย์ควบคุมภารกิจการค้นหาด้วยดาวเทียม (MCC)
- (๖) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ควบคุมภารกิจการค้นหาด้วยดาวเทียม (MCC) กับศูนย์ควบคุมภารกิจ ค้นหาด้วยดาวเทียม (MCC)
- (๗) การติดต่อสื่อสารระหว่างศูนย์ควบคุมภารกิจการค้นหาด้วยดาวเทียม (MCC) กับอุปกรณ์แจ้งเตือน อากาศยานประสบภัย (Locating Beacon)
- (๘) การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงาน ผ่านระบบ AFTN/AMHS

๓.๒ การฝึกซ้อมการประสานงาน (Coordination Exercise) เป็นการจำลองการตอบสนองต่อสถานการณ์ ฉุกเฉินโดยใช้สถานการณ์สมมติต่าง ๆ การฝึกซ้อมประเภทนี้อาจมีกระบวนการและใช้ระยะเวลาวางแผนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการฝึกซ้อมร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ โดยปกติจะใช้เวลาหนึ่งถึงสามวันในการดำเนินการ ฝึกซ้อม เพื่อจัดระบบ จัดการ และประสานการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือฯ ภายใต้สถานการณ์สมมติ ทำให้บุคลากรได้รับการฝึก การตอบสนองต่อสถานการณ์และฝึกฝนทักษะ เทคนิค ขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของแผนการฝึกอบรมเพื่อดำรงสมรรถนะของบุคลากร รวมถึง เพื่อทดสอบการดำเนินการ ติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์ประสานงาน RCC หน่วยปฏิบัติการหลัก (Primary SRU) และหน่วยสนับสนุน (Support Facilities) ผ่านสถานการณ์สมมติ (Scenario) อย่างไรก็ตาม การสมมติสถานการณ์ฝึกซ้อมสามารถ ทำให้ง่ายขึ้นได้ โดยการจัดการฝึกซ้อมการประสานงาน "ภายใน" หน่วยงาน ซึ่งสามารถดำเนินการได้ ๒ ลักษณะ ประกอบด้วย

- (๑) การฝึกซ้อมแผนบนโต๊ะ (Table - Top Exercise : TTX) ซึ่งจะฝึกซ้อมอยู่ในสถานที่เดียวกัน โดยจำลองสถานที่ในการปฏิบัติให้อยู่บนโต๊ะประชุมเดียวกัน หรืออยู่ในห้องประชุมเดียวกัน และไม่มี การเคลื่อนย้ายทรัพยากร (SAR Facilities)

(๒) การฝึกซ้อมปฏิบัติ ณ ที่ตั้ง (Command Post Exercise) ซึ่งจะฝึกซ้อม ณ ที่ตั้งของตนเอง โดยจะต้องไม่รบกวนการทำงานของระบบการทำงานปกติ และไม่มีการเคลื่อนย้ายทรัพยากร (SAR Facilities)

๓.๓ การฝึกซ้อมเต็มรูปแบบ หรือการฝึกซ้อมภาคสนาม (Full-Scale Exercise หรือ Field Exercise) จะมีความแตกต่างจากการฝึกซ้อมตามที่กล่าวก่อนหน้านี้ เนื่องจากมีการใช้บริบทร่วมในการฝึกซ้อมจริง ซึ่งจะเพิ่มขอบเขตของการทดสอบระบบการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย การทดสอบแผนปฏิบัติการ ค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plan of Operation) การทดสอบมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) และเพิ่มข้อจำกัดด้านเวลาที่เกิดขึ้นจริงในการเริ่มปฏิบัติการ การขนย้ายทรัพยากร (SAR Facilities) และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบริบท ภายใต้อาณัติการสมมติที่สมจริงมากที่สุด

๔. การส่งเสริมกิจกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย โดยอาจพิจารณาตามความเหมาะสม ดังนี้

๔.๑ การจัดนิทรรศการระบบค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยของประเทศไทย (Search and Rescue of Thailand) โดยการจัดการแสดงภาพ วิดีทัศน์ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ บริภัณฑ์ รวมทั้งเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย เพื่อใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์

๔.๒ การสาธิตการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย ต่อผู้บริหารระดับสูง สื่อมวลชน และ สาธารณชน เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ผู้รับชมหรือผู้ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ทุกระดับ รวมถึงเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักรู้ให้กับประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ อีกทางหนึ่งด้วย

๔.๓ การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผ่านการบรรยาย และการแจกเอกสารประชาสัมพันธ์ (แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณาและสื่อสิ่งพิมพ์) เพื่อเสริมสร้างจิตวิญญาณ จิตสำนึก ทักษะที่ดีต่อการทำงานด้านการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งจะช่วยยกระดับการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยของประเทศไทยให้ทัดเทียมกับนานาชาติ

๕. ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการตามคู่มือ

๕.๑ ฝ่ายประสานการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย มีหน้าที่ รับผิดชอบในการดำเนินการปฏิบัติตามคู่มือฉบับนี้

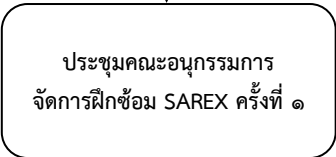
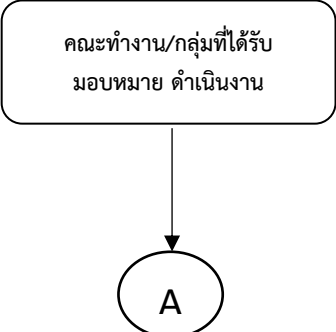
๕.๒ ฝ่ายวิชาการและกำกับมาตรฐาน มีหน้าที่ ปรับปรุงรายละเอียดคู่มือการจัดการซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย SAREX ให้เป็นปัจจุบัน

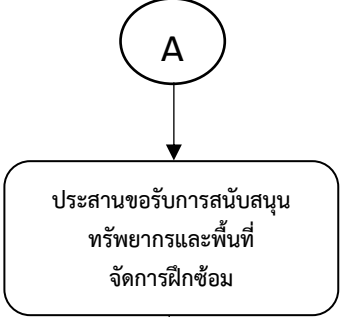
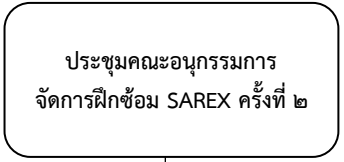
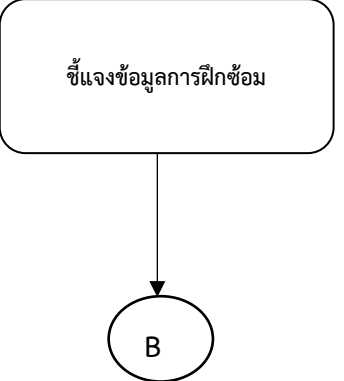
๖. กระบวนการจัดการฝึกซ้อม

๖.๑ ขั้นตอนการเตรียมการด้านงบประมาณ โดยมีฝ่ายประสานการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย สกชย. ทำหน้าที่กำกับดูแล ควบคุม และดำเนินการปฏิบัติ

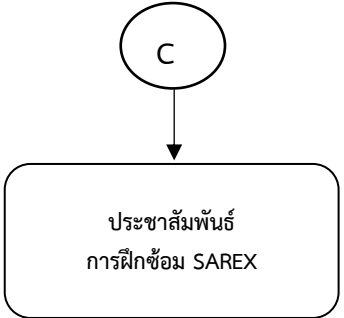
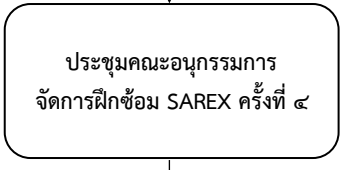
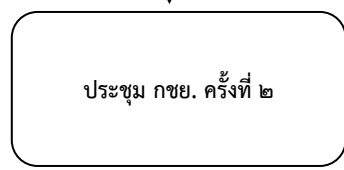
ลำดับ	ผังกระบวนการ	ขั้นตอนปฏิบัติ	ระยะเวลา
๑	กำหนดรูปแบบการฝึกซ้อม	ดำเนินการกำหนดรูปแบบการฝึกซ้อมที่ต้องการและจัดทำร่างโครงการ	๑ เดือน
๒	ประมาณการค่าใช้จ่าย	ดำเนินการประมาณการค่าใช้จ่ายที่ต้องการใช้เพื่อฝึกซ้อมตามรูปแบบที่กำหนด ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุม ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ ค่าวิทยากร ค่าสถานที่ ค่าอุปกรณ์เครื่องมือ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าสื่อสิ่งพิมพ์ รวมถึงค่าใช้จ่ายอื่น (หากมี)	๒ เดือน
๓	จัดทำคำของบประมาณ	จัดทำคำขอของบประมาณ ตามแบบฟอร์มที่สำนักงบประมาณกำหนด พร้อมจัดส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (เช่น ฝ่ายบริหารงานทั่วไป สกชย. / กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สปค.) ตามวงรอบที่กระทรวงคมนาคมกำหนด	๑ เดือน
๔	ชี้แจงและปรับปรุงคำขอของบประมาณตามนโยบาย	ดำเนินการชี้แจงและปรับปรุงคำขอของบประมาณตามนโยบายกำหนด	๑ เดือน
๕	ติดตามการพิจารณางบประมาณ	ติดตามการพิจารณาของบประมาณการฝึกซ้อม	๑ เดือน
๖	ชี้แจงคำขอของบประมาณต่อคณะกรรมการการวิสามัญที่รัฐสภา	ดำเนินการจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และชี้แจงคำขอของบประมาณต่อคณะกรรมการการวิสามัญที่รัฐสภา	๑ เดือน

๖.๒ ขั้นตอนการเตรียมการและดำเนินการจัดการฝึกซ้อม โดยมี สกชย. (ฝ่ายประสานการปฏิบัติการ ค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย) ร่วมกับหน่วยงาน หรือผู้แทนหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่กำกับดูแล ควบคุม และดำเนินการปฏิบัติ

ลำดับ	ผังกระบวนการ	ขั้นตอนปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ (หลัก)
๑		๑.๑ สกชย. จัดทำร่างคำสั่งคณะกรรมการจัดการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (คณะกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX) ๑.๒ สกชย. นำเสนอร่างคณะกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX ให้ กชย. มีมติแต่งตั้งตามเสนอ ๑.๓ ประเมินการค่าใช้จ่ายของทุกกิจกรรมการฝึกซ้อม ให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับ	สกชย.
๒		สกชย. ดำเนินการจัดให้มีการประชุม คณะกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX ครั้งที่ ๑ โดยมีวาระการประชุมเพื่อเริ่มต้น (Initial) และวางแผนการดำเนินการ เพื่อกำหนดกรอบเป้าหมาย และวัตถุประสงค์การฝึกซ้อม รวมถึงการแบ่งกลุ่มการทำงาน ดังนี้ ๒.๑ กลุ่มกำกับการฝึกซ้อม (Exercise Director) ๒.๒ กลุ่มกำหนดสถานการณ์จำลอง (Scenario Team) ๒.๓ กลุ่มสนับสนุนการฝึกซ้อม (Logistic and Support Team) ๒.๔ กลุ่มผู้ประเมิน (Evaluator Team)	สกชย.
๓		กลุ่มที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมาย ดำเนินการเตรียมการ ตามขอบเขตงบประมาณที่ได้รับ ดังนี้ ๓.๑ กำหนดรูปแบบการฝึกซ้อม ๓.๒ กำหนดสถานที่ฝึกซ้อม ๓.๓ พิจารณาคัดเลือกกลุ่มเจ้าหน้าที่ตามข้อตกลง (LOA) ที่เข้าร่วมการฝึกซ้อม ๓.๔ ร่างแผนการประชาสัมพันธ์การฝึกซ้อม ๓.๕ ร่างแผนการใช้งบประมาณการฝึกซ้อม ๓.๖ ร่างกำหนดการฝึกซ้อม	คณะทำงาน หรือ กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

๔		๔.๑ กลุ่มผู้กำกับการฝึกซ้อม ร่วมกับหน่วยงานแกนกลาง (ที่ได้รับหมาย) ดำเนินการประสานขอรับการสนับสนุนทรัพยากรและพื้นที่จัดการฝึกซ้อม ๔.๒ คณะทำงานกำหนดสถานการณ์จำลอง (Scenario Team) ดำเนินการจัดทำสถานการณ์สมมติ และเสนอต่อคณะอนุกรรมการจัดการซ้อม SAREX พิจารณา	คณะทำงานหรือ กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย
๕		สกชย. ดำเนินการจัดให้มีการประชุมคณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX ครั้งที่ ๒ โดยมีวาระการประชุมเพื่อติดตาม (Tracking) ผลการดำเนินการ ดังนี้ ๕.๑ แผนการฝึกซ้อม (กำหนดการ/ระยะเวลา/สถานการณ์สมมติ) ๕.๒ สถานที่จัดการฝึกซ้อม ๕.๓ การบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรที่ต้องใช้ในการฝึกซ้อม ตามที่ได้รับการอนุมัติ ๕.๔ ติดตามผลการดำเนินงานตามมติที่ประชุม ๕.๕ แผนรองรับกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน	สกชย.
๖		กลุ่มสนับสนุนการฝึกซ้อม จัดการประชุมชี้แจงข้อมูลให้หน่วยงานที่เข้าร่วมการฝึกซ้อมรับทราบข้อมูลโดยมีข้อมูลอย่างน้อย ๖.๑ แจ้งข้อมูลของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายเป็นแกนกลางและประเมินผลการฝึกซ้อม ๖.๒ แจ้งข้อมูลกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการให้เข้าร่วมการฝึกซ้อม ๖.๓ แจ้งรูปแบบ งบประมาณ สถานที่ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	คณะทำงานหรือ กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

๗		สกชย. ดำเนินการจัดให้มีการประชุม คณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX ครั้งที่ ๓ โดยมีวาระการประชุมเพื่อสรุปผล (Final Decision) ก่อนดำเนินการจัดการฝึกซ้อม ดังนี้ ๗.๑ แผนการฝึกซ้อมและแผนรองรับกรณีที่เกิดเหตุฉุกเฉิน ที่ได้รับอนุมัติแล้ว ๗.๒ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงาน เข้าร่วมและเกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อม ๗.๓ ติดตามผลการดำเนินงานและความก้าวหน้าตามมติที่ประชุม ๗.๔ ดำเนินการแจ้งให้ MCC ที่อยู่ในระบบ COSPAS-SARSAT ทราบเกี่ยวกับการฝึกซ้อมในกรณี จำเป็นใช้ระบบการค้นหาและช่วยเหลือด้วยดาวเทียม ๗.๕ จัดทำหนังสือเชิญหน่วยงานเข้าร่วมสังเกตการณ์ และเชิญประธานเข้าร่วมในพิธีเปิดการฝึกซ้อม ๗.๖ จัดทำเอกสาร และสื่อประชาสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกซ้อมทั้งหมด เช่น คู่มือการฝึกซ้อม คู่มือควบคุมการฝึกซ้อม คำสั่งการฝึกซ้อม และสูจิบัตรการฝึกซ้อม	สกชย.
๘		ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการฝึกซ้อมตามแผนการฝึกซ้อม ที่ได้รับอนุมัติแล้ว	ทุกหน่วยงาน
๙		คณะผู้ประเมิน (Evaluator Team) ดำเนินการประเมินผลการฝึกซ้อม ๓ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ (ขั้นการเตรียมการฝึกซ้อม) ส่วนที่ ๒ (การฝึกซ้อม) และส่วนที่ ๓ (ขั้นหลังการฝึกซ้อม)	คณะทำงานหรือ กลุ่มที่ได้รับมอบหมาย

๑๐		สกชย. ประชาสัมพันธ์การฝึกซ้อม ให้กับสื่อทุกช่องทาง ได้รับทราบ (ทั้งนี้ อาจจะร่วมกับหน่วยงานที่เข้าร่วมการฝึกซ้อมด้วย)	สกชย.
๑๑		สกชย. ดำเนินการจัดให้มีการประชุม คณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อม SAREX ครั้งที่ ๔ โดยมีวาระการประชุม เพื่อพิจารณาสรุปผลการฝึกซ้อม และจัดทำหนังสือขอบคุณทุกหน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุนการซ้อมฯ	สกชย.
๑๒		สกชย. ดำเนินการจัดให้มีการประชุม กชย. ครั้งที่ ๒ เพื่อรายงานสรุปผลการฝึกซ้อม	สกชย.

๗. มาตรฐานคุณภาพงาน

๗.๑ สกชย. จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่คู่มือหรือแผนที่เกี่ยวข้องกำหนด ทั้งนี้จะต้องเริ่มต้นจัดประชุม คณะอนุกรรมการจัดการซ้อม SAREX ครั้งที่ ๑ และแต่งตั้งคณะทำงานหรือกลุ่มผู้รับมอบหมายการดำเนินการ ก่อนที่จะเริ่มการฝึกซ้อมอย่างน้อย ๑๒๐ วัน

๗.๒ สกชย. จะต้องดำเนินการสรรหากระบวนการเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อสังเกตที่ได้จากการตรวจพบ หรือการประเมินผลการฝึกซ้อมปีก่อนหน้าของกลุ่มผู้ประเมิน (Evaluator Team) ก่อนเริ่มต้นจัดการฝึกซ้อมในปีถัดไป

๘. ระบบติดตามและประเมินผล

๘.๑ จำนวนข้อแก้ไขหรือข้อสังเกตที่ได้รับจากการฝึกซ้อมตามแผนการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plan of Operation) และมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) ซึ่งปรากฏใน รายงานผลการฝึกซ้อมประจำปี (SAREX Report) ควรมีแนวโน้มลดลงในการฝึกซ้อมในปีถัดไป ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน แผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ

๘.๒ มีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plan of Operation) รวมทั้งมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ ตามกรอบที่กำหนดไว้ใน แผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ

๘.๓ ผลการประเมินจากการฝึกซ้อม SAREX ต้องนำไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานด้านการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการ โดยอ้างอิงหลักการและแนวทางใน แผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ

ภาคผนวก ก.
เอกสารอ้างอิง

- ภาคผนวก ๑๒ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ เรื่อง การค้นหาและช่วยเหลือ (Annex 12 – Search and Rescue)
- IAMSAR MANUAL VOLUME 1 - APPENDIX O Sample template for a joint search and rescue exercise
- Guidance Material for Search and Rescue Exercise (SAREX) ของสำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย
- พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. ๒๔๙๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- แผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๘

ภาคผนวก ข.

ข้อพิจารณาประกอบการจัดการฝึกซ้อมและการเตรียมการ

๑. ข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

การจัดการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Search and Rescue Exercises : SAREX) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงขั้นตอนและวิธีการเตรียมการจัดการฝึกซ้อม SAREX รวมถึงเพื่อส่งเสริมการพัฒนาระบบการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่ได้รับการฝึกซ้อมตามแผนการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plan of Operation) และมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) ซึ่งจะถูกระบุไว้ในรายงานผลการฝึกซ้อมประจำปี (SAREX Report) มาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแผนการปฏิบัติการให้มีความถูกต้อง เหมาะสม กับบริบทของประเทศไทยในปัจจุบันมากที่สุด จนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้อย่างทันทั่วถึง ปลอดภัย ตามมาตรฐานสากลกำหนด ซึ่งข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่ควรให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เช่น ข้อขัดข้องที่เกิดจากการวางแผนการจัดการฝึกซ้อม จำนวนปัญหาอุปสรรคที่ตรวจพบ จำนวนข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่ได้รับการประเมินผลการฝึกซ้อม จำนวนข้อผิดพลาดหรือข้อพบเห็นที่ได้รับจากการวางแผนของผู้ประสานการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (SMC) และ/หรือข้อผิดพลาดหรือข้อพบเห็นหรือข้อสังเกตที่เกิดขึ้นซ้ำๆ อยู่เป็นประจำ

๒. องค์ประกอบการฝึกซ้อมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย SAREX

ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ การวางแผนการฝึกซ้อม ส่วนที่ ๒ การฝึกซ้อม และส่วนที่ ๓ การประเมินผลการฝึกซ้อม โดยการฝึกซ้อมจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ (National SAR Plan) แผนปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plans of Operation) และมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) และภายหลังการฝึกซ้อม สกขย. จะต้องนำเอาผลที่ได้รับจากการประเมินมาปรับปรุงแผนค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ (National SAR Plan) แผนปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Plans of Operation) และมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติการ (SRUs) ให้เหมาะสมและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สำหรับรายละเอียดขององค์ประกอบการฝึกซ้อมฯ มีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ การวางแผนการฝึกซ้อม

ผู้ที่ทำหน้าที่วางแผนการฝึกซ้อม ต้องไม่เป็นบุคคลเดียวกันกับผู้ฝึกซ้อม (ผู้รับการทดสอบ)

เพื่อเป็นการทดสอบขีดความสามารถและสมรรถนะขององค์กรและตัวบุคคล

ส่วนที่ ๒ การฝึกซ้อม

๒.๑ การเตรียมการฝึกซ้อม SAREX พิจารณาแบ่งประเภทผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อมได้ ๗ ประเภท ดังนี้

๒.๑.๑ ผู้กำกับดูแลการฝึกซ้อม (Exercise Director) บทบาทหน้าที่ กำหนดและควบคุม จังหวะและทิศทางการฝึกซ้อมโดยการส่งข้อความไปยังผู้เข้าร่วมและสังเกตปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อม การปฏิบัติงานในห้องควบคุมการฝึกซ้อมรวมถึงภาคสนาม

๒.๑.๒ ผู้สังเกตการณ์อาจอยู่ในสถานจำลองที่ต่างๆ ที่ผู้เข้ารับการฝึกซ้อมมีส่วนร่วมการเข้าสังเกตการณ์จะมีส่วนในการจัดบันทึกการดำเนินการของการฝึกซ้อม เช่น การส่งข้อความ และปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อม ผู้สังเกตการณ์จะบันทึกลงในแบบฟอร์มการบันทึกที่คณะทำงานเตรียมการฝึกซ้อมได้จัดทำไว้ และจะเป็นข้อมูลสำคัญในการประชุมการประเมินผลเพื่อสรุปรายงานการฝึกซ้อม ที่สำคัญจะต้องควบคุมไม่ให้ผู้สังเกตการณ์มีบทบาทในสถานการณ์จำลองนั้นๆ

๒.๑.๓ ผู้เล่น (Actors) ผู้เล่นในที่นี้หมายถึงบุคลากรที่มีบทบาทหน้าที่แสดงบทบาทเพื่อดำเนินสถานการณ์จำลองเพื่อให้เกิดบรรยากาศสมจริง มี ๒ ประเภท คือ

๑) ผู้เล่นที่สร้างเหตุการณ์ตามคำแนะนำเฉพาะและผู้ที่บทบาทตามสถานการณ์ เช่น พยาน หุ่นจำลอง ผู้ประสพภัย ผู้โดยสาร ฯลฯ

๒) ผู้เล่นที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ ซึ่งตามหลักการแล้วไม่ได้รับคำแนะนำใดๆ ล่วงหน้า เป็น จนท. ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ เช่น ผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศ ตำรวจ ผู้ประสานงานภารกิจ SAR ฯลฯ บุคลากรในกลุ่มนี้จะปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานต่างๆ เป็นปกติ อาจมีการปฏิบัติตามลำดับของเหตุการณ์ และผู้กำกับดูแลการฝึกซ้อม (Excercise Director) อาจตรวจสอบว่า จนท. ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ มีปฏิกิริยาโต้ตอบตามความเป็นจริงหรือไม่ ราวกับว่าพวกเขาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์จริง ผู้กำกับดูแลการฝึกซ้อม (Excercise Director) จะต้องตระหนักถึงประเด็นด้านความปลอดภัยในระหว่างการฝึกซ้อม และความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงความเสียหายต่ออุปกรณ์ เนื่องจาก จนท. ที่ปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ ในส่วนนี้จะเข้าใจว่ากำลังเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง (สำหรับการออกแบบการฝึกซ้อมแบบไม่รู้ตัว)

๒.๑.๔ ผู้เยี่ยมชม (Visitors)

สิ่งสำคัญคือแยกการจัดแสดงและการสาธิตออกจากการฝึกซ้อม ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อเตรียมการสำหรับผู้รับผิดชอบระดับสูงที่จะเข้าเยี่ยมชม เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และบุคคลสำคัญอื่นๆ ที่จะเข้าร่วมการฝึกซ้อมทั้งหมดหรือบางส่วน

๑) คณะอนุกรรมการจัดการซ้อมฯ จะต้องทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับแผนการเข้าร่วม เพื่อให้ผู้กำกับดูแลการซ้อม (Excercise Director) สามารถใช้มาตรการที่เหมาะสมในการดำเนินการ

๒) ผู้เยี่ยมชม จะต้องได้รับคำแนะนำตลอดเวลาโดยผู้ประสานงานที่ได้รับมอบหมาย

๓) สวมใส่สิ่งระบุสถานภาพกลุ่มผู้เยี่ยมชม เช่น เครื่องหมาย สายรัดแขน ผ้าพันคอ

๔) ควรเข้าร่วมการประชุมข้อมูลเฉพาะก่อนการฝึกซ้อม

๒.๑.๕ สื่อ (Media)

การฝึกซ้อมประเภทเต็มรูปแบบ หรือการฝึกซ้อมโดยการไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า ควรมีการเตรียมแผนและวิธีการรับมือกับแรงกดดันของสื่อล่วงหน้า เพื่อให้การติดต่อกับสื่อทั้งหมดได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม ในการเตรียมการสำหรับการฝึกซ้อม บุคลากรด้านสื่อ/สื่อมวลชนอาจได้รับมอบหมายจาก คณะกรรมการเตรียมการฝึกซ้อม SAREX เพื่อนำเสนอกิจกรรมแก่สื่อที่ได้รับเชิญ

๒.๑.๖ ผู้ดำเนินการบันทึกวิดีโอ (Video Operators)

คณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อมฯ ต้องจัดให้มีการบันทึกภาพเคลื่อนไหวการฝึกซ้อม เพื่อจะได้มีสื่อการสอนสำหรับการฝึกอบรมด้วยเหตุนี้ กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวอาจติดตั้งไว้ในบริเวณ Bangkok RCC ที่ศูนย์ควบคุม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องเตรียมการ และติดตามสถานการณ์ เช่น กำหนดการการประชุมข้อมูลพิเศษ การติดตามดำเนินงาน ข้อมูลล่วงหน้าแก่ผู้เล่นทุกคน เพื่อให้การบันทึก ไม่รบกวน

การฝึกซ้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมีการกำหนดตารางเวลาที่แน่นอน กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ของภาพ และ เข้มงวดในการรักษาความลับของข้อมูล

๒.๑.๗ วัตถุจำลอง (Dummy Objects)

หุ่นจำลองที่ใช้เพื่อจำลองซากปรักหักพังหรือผู้รอดชีวิตให้สมจริงสามารถใช้หุ่นเพื่อจำลอง บุคคลหรือถังเพื่อจำลองเรือชูชีพได้ ในระหว่างการซ้อมกู้ภัยทางอากาศและทางบก สามารถใช้วัสดุใดๆ เป็นซาก เพื่อเป็นตัวแทนของซากเครื่องบินได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาเรื่องความปลอดภัยเป็นหลัก

๒.๒. สถานการณ์สมมติ (Scenario) ที่จะใช้สำหรับการฝึกซ้อมควรสมจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาควบคู่กับงบประมาณที่ได้รับและการบริหารความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการฝึกซ้อม เพื่อให้มีความปลอดภัยต่อผู้ฝึกซ้อมมากที่สุด การจัดทำสถานการณ์สมมติสำหรับการฝึกซ้อมและพิจารณาเนื้อหาที่จะกำหนดเงื่อนไขลงในสถานการณ์สมมติ เช่น สภาพอากาศเลวร้าย บัญชีของผู้เห็นเหตุการณ์ที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีแผนการบิน ข้อผิดพลาดในการนำทางของนักบิน ช่วงเวลาสำคัญหรือรอบเวลา (กลางวัน กลางคืน วันหยุดสุดสัปดาห์ วันหยุดนักขัตฤกษ์) ตำแหน่งวิกฤติ (ทะเล ภูเขา ทะเลทราย หนองน้ำ) ปัญหาการสื่อสารทางเทคนิค

๒.๓ เอกสารประกอบการฝึกซ้อม

เอกสารประกอบการฝึกซ้อม เป็นความรับผิดชอบของ กลุ่มการฝึกซ้อมที่จะต้องจัดทำให้ สอดคล้องกับ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ การจัดเตรียมและการกำกับต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยเฉพาะ การเตรียมจำลองเหตุการณ์เพื่อที่จะให้ได้เห็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นจริง ขึ้นอยู่กับการฝึกซ้อม แต่ละประเภทแต่สำหรับการฝึกซ้อมเต็มรูปแบบควรจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

๑) คำแนะนำทั่วไป บรรยายเกี่ยวกับที่มาที่ไปของการจัดการฝึกซ้อม และภาคผนวก เอกสารอ้างอิง

๒) โครงเรื่อง สถานการณ์สมมติ

๓) คำบรรยายเฉพาะหรือข้อมูลเงื่อนไขเฉพาะประกอบสถานการณ์จำลอง

๔) ข้อความเฉพาะหรือคำจำกัดความเฉพาะ

๕) ลำดับเหตุการณ์

๖) แบบฟอร์มการประเมินผล

๗) คำแนะนำในการควบคุมและดำเนินการฝึกซ้อม

๘) ตารางการประชุม และ/หรือ แผนงาน

๒.๔ ขั้นตอนฉุกเฉิน Emergency Procedures

อาจเกิดเหตุการณ์จริงเกิดขึ้นระหว่างการฝึกซ้อมอาจถูกระงับหรือหยุดโดยสิ้นเชิง ตามขั้นตอน ฉุกเฉินที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สำหรับข้อมูลอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์สำหรับการฝึกซ้อมที่ Bangkok RCC จะได้รับ เมื่อทำการฝึกซ้อม ผู้กำกับดูแลการฝึกซ้อม (Exercise Director) จะประจำอยู่ที่ Bangkok RCC จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะหยุดหรือระงับการฝึกซ้อมโดยอาศัยข้อมูลที่ได้รับ หากเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นจริง สำหรับการฝึกซ้อม ภาคสนาม คณะกรรมการเตรียมการฝึกซ้อม SAREX จะต้องจัดทำมาตรการรองรับหากเกิดเหตุฉุกเฉินขณะทำการ ฝึกซ้อม โดยพิจารณาให้ใช้ทรัพยากรในการตอบสนองนอกเหนือจากทรัพยากรที่เข้าร่วมการฝึกซ้อม

ส่วนที่ ๓ การประเมินผลการฝึกซ้อม

๓.๑ การประเมินเป็นส่วนสำคัญของการฝึกซ้อมทั้งนี้ คณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อมฯ ต้องจัดเตรียมเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกซ้อมในแต่ละครั้ง โดยคำนึงถึงขั้นตอนการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมักจะเป็น "การกระทำที่สังเกตและวัดค่าได้" โดยทีมผู้ประเมิน เมื่อ กลุ่มจัดการฝึกซ้อม SAREX เตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการฝึกซ้อมจะต้องมีแบบฟอร์มการประเมินผลสำหรับทีมผู้ประเมินผลไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ประเมินใช้ในการดำเนินงานโดย กระบวนการประเมินผลการฝึกซ้อมแบ่งออกเป็นสามขั้นตอน ดังนี้

๑) ขั้นเตรียมการ

- เลือกทีมประเมินผล (ผู้ประเมิน)
- กำหนดวิธีการประเมินผล
- แจงและมอบหมายงานให้กับทีมประเมินผล

๒) ในระหว่างการฝึกซ้อม

- สังเกตการปฏิบัติของผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อม
- บันทึกกิจกรรมในแบบฟอร์มและเอกสาร
- วิเคราะห์การกระทำของผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อม

๓) หลังการฝึกซ้อม

- ดูแลการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจากทีมประเมินผล
- ประสานงานการมีส่วนร่วมของผู้ประเมินในการประชุมหลังการฝึกซ้อม
- ประสานงานและทบทวนการจัดทำรายงานที่เป็นลายลักษณ์อักษร
- ดูแลการพัฒนาการฝึกซ้อม รวมข้อเสนอแนะผ่านไปยังคณะทำงาน
- เตรียมการฝึกซ้อม SAREX เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการปรับปรุง

สำหรับการจัดทำรายงานผลการประเมิน ให้อยู่ในความรับผิดชอบของหัวหน้าทีมผู้ประเมินเป็นผู้ดำเนินการจัดทำและให้นำผลเสนอในรูปแบบเอกสารรายงานต่อ คณะอนุกรรมการจัดการฝึกซ้อมฯ

๓.๒ แบบฟอร์มประเมินผล

แบบฟอร์มการประเมินมีบทบาทสำคัญในเรื่องของคุณภาพของการประเมิน วัตถุประสงค์ของแบบฟอร์ม คือ

๑) ชี้แนะผู้สังเกตการณ์ในระหว่างกระบวนการรวบรวมข้อมูลช่วยให้ผู้สังเกตการณ์รวบรวมข้อมูลเฉพาะในลักษณะที่เป็นระเบียบ

๒) จัดเตรียมข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อการวิเคราะห์และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

๓.๒.๑ เนื้อหาแบบฟอร์มการประเมินผล

แบบฟอร์มจะต้องให้ข้อมูลบางอย่าง รวมถึงข้อมูลต่อไปนี้:

- ๑) การระบุตัวตนของผู้สังเกตการณ์
- ๒) สถานที่สังเกตการณ์
- ๓) กรอบเวลาการสังเกต;
- ๔) กรอบการประเมินที่แสดงเวลาและลักษณะของเหตุการณ์ สำหรับแต่ละเหตุการณ์ (จากลำดับเหตุการณ์) การกระทำที่คาดหวัง การกระทำที่สังเกต และเวลาที่ใช้ และ
- ๕) ช่องว่างที่ผู้สังเกตการณ์สามารถเขียนข้อสังเกต/ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะได้

๓.๓ กิจกรรมหลังการฝึกซ้อม

๓.๓.๑ รายงานขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับการฝึกซ้อมจะวิเคราะห์ขอบเขตของการบรรลุวัตถุประสงค์แต่ละข้อ โดยระบุจุดแข็ง จุดอ่อน ข้อบกพร่อง ที่ได้รับ จากการฝึกซ้อม และมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ในระบบ SAR ตลอดจนแผนการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติของประเทศไทย นอกจากนี้ยังสามารถใช้เพื่อปรับปรุงรูปแบบการฝึกซ้อมในอนาคตรวมถึงวิธีการประเมินผล

๓.๓.๒ แผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

การจัดทำแผนการดำเนินการแก้ไขอย่างละเอียดและจัดการประชุมติดตามผลเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องที่ระบุในรายงานขั้นสุดท้าย เพื่อปรับปรุงแผนปฏิบัติการค้นหาฯ (Plans of Operation) โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ๑) สิ่งที่ค้นพบ จุดแข็ง จุดอ่อน
- ๒) มาตรการแก้ไขที่เสนอ
- ๓) กรอบเวลาในการดำเนินการ
- ๔) ระบุเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินการ

๓. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการฝึกซ้อม

๓.๑ ควรมีการส่งเสริมองค์ความรู้และการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้บุคลากรมีประสบการณ์ ได้ทบทวนองค์ความรู้เดิม เสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ควบคู่กับการเรียนรู้กฎ ระเบียบที่ทันสมัยอยู่เสมอ

๓.๒ ควรมีการทดสอบประสิทธิภาพหรือทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย เช่น อากาศยาน ยานพาหนะ อุปกรณ์ และระบบการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้แน่ใจว่าประสิทธิภาพหรือทรัพยากรดังกล่าวอยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอยู่ตลอดเวลา และแน่ใจว่าบุคลากรมีความพร้อมในการใช้งานประสิทธิภาพหรือทรัพยากรนั้น ๆ

๓.๓ ควรจัดให้มีบุคลากรภายนอกเข้าร่วมสังเกตการณ์ รวมถึงจัดให้มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม เช่น หน่วยงานนอกระบบค้นหาและช่วยเหลืออากาศยาน หน่วยงานภาคเอกชน และภาคประชาชน

๓.๔ ควรจัดให้มีการฝึกซ้อมร่วมกันกับประเทศข้างเคียง (Adjacent RCC) อย่างต่อเนื่อง เพื่อแลกเปลี่ยนทักษะ ประสบการณ์ องค์ความรู้ โดยมุ่งเน้นที่การสื่อสารระหว่างกันเป็นหลัก

๔. หน้าที่ความรับผิดชอบ

๔.๑ กลุ่มกำกับการฝึกซ้อม (Exercise Director) ทำหน้าที่ กำกับดูแลการฝึกซ้อมตั้งแต่ต้นจนจบ โดยกำกับดูแลและพิจารณาให้ความเห็นต่อการทำงานของกลุ่มกำหนดสถานการณ์จำลอง (Scenario Team) กลุ่มสนับสนุนการฝึกซ้อม (Logistic and Support Team) และกลุ่มผู้ประเมิน (Evaluator Team) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดรวมถึงปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการฝึกซ้อมร่วมด้วย

๔.๒ กลุ่มกำหนดสถานการณ์สมมุติ (Scenario Team) ต้องให้ความสำคัญต่อการรักษาข้อมูลในการเตรียมการทั้งหมดไว้เป็นความลับ และทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยกลุ่มกำกับการฝึกซ้อม (Excercise Director) เพื่อร่างสถานการณ์สมมุติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รวมถึงบริหารจัดการงานด้านธุรการที่เกี่ยวข้องด้วย

๔.๓ กลุ่มสนับสนุนการฝึกซ้อม (Logistic and Support Team) จะขึ้นตรงต่อกลุ่มกำกับการฝึกซ้อม (Excercise Director) โดยมีหน้าที่จัดระบบส่งกำลังบำรุงที่จำเป็นสำหรับการซ้อม ให้เป็นไปด้วยความราบรื่น พร้อมทั้งช่วยสนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่มกำหนดสถานการณ์สมมุติ (Scenario Team) เช่น การเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสมมุติสถานการณ์การฝึกซ้อม (การวางวัตถุจำลอง จัดทำซากปรักหักพัง สัญญาณไฟ การจัดเตรียมบัตรประจำตัวผู้ประสบภัย ฯลฯ) รวมถึงจัดเตรียมและดูแลในส่วนอาหารการเดินทาง ที่พัก ของผู้เข้าร่วมการฝึกซ้อมและผู้เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม

๔.๔ กลุ่มผู้ประเมิน (Evaluator Team) ควรประเมินผลการฝึกซ้อมตามขอบเขตของวัตถุประสงค์ที่กำหนด ให้ข้อสังเกต คำแนะนำและผลการประเมินที่วัดค่าได้ และจัดทำเป็นรายงานสรุปผลประเมินการฝึกซ้อมในรูปแบบรายงานอย่างเป็นทางการ

๕. การจัดทำรายงานสรุปผลการฝึกซ้อม SAREX

การรายงานผลการฝึกซ้อมเป็นสิ่งจำเป็นในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันมีค่าและเป็นการบันทึกประวัติไว้สำหรับ กรณีศึกษา การวิเคราะห์ และการปรับปรุงระบบ แนะนำให้ใช้ระบบการจัดเก็บที่ระบุเป็นครั้งและระบุถึงปีที่ทำการฝึกซ้อมเพื่อให้งานต่อการสืบค้น (ดูภาคผนวก ค สำหรับตัวอย่างรายงาน SAREX) เนื้อหารายงาน SAREX ประกอบด้วย

๑) บทสรุปสำหรับผู้รับผิดชอบในระบบบริหารจัดการ SAR เนื้อหาของรายงานที่ได้รับจากการประเมิน รวมถึงระบุรายละเอียดบทสรุปผลลัพธ์ของการฝึกซ้อม

๒) ข้อเสนอแนะให้พิจารณาข้อเสนอแนะจากปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ และหรือสิ่งที่ผู้ประเมินพิจารณาแล้วว่าจะทำให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถของระบบ

ภาคผนวก ค.

โครงสร้างรายงานสรุปผลการฝึกซ้อม SAREX

- บทนำ แนะนำให้รู้จักระบบการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องอย่างกระชับ ให้รายละเอียดประเภทของการฝึกซ้อมและวิธีการวางแผนและดำเนินการ
- ความเป็นมาส่วนนี้จะอธิบายบริบทในการประเมิน
- ผลการบริหารงบประมาณถ่ายทอดผลลัพธ์ที่สำคัญที่สุดของการประเมินที่เกี่ยวข้องกับ KPI และมาตรฐาน ตรวจสอบให้แน่ใจว่าสิ่งที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ได้ถูกทดสอบ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้งบประมาณ และความสมเหตุสมผลของการขอรับการสนับสนุนงบประมาณว่าเหมาะสมหรือไม่
- ข้อสรุปพิจารณาว่าสิ่งที่ผู้ประเมินค้นพบบรรลุวัตถุประสงค์ในขอบเขตที่ทำการฝึกซ้อมหรือไม่
- ภาคผนวกรวมหลักฐานไว้โดยเฉพาะเพื่อยืนยันข้อพบเห็น ข้อสรุป และข้อเสนอแนะเรียงลำดับภาคผนวก ชื่อเรื่อง หรือคำอธิบายประกอบข้อมูลแต่ละส่วน

ภาคผนวก ง.

นิยามศัพท์

- **การค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย** หมายความว่า การค้นหาและช่วยชีวิตผู้ที่ประสบภัยจากอากาศยานด้วย
- **การฝึกซ้อม** หมายความว่า การทดสอบหรือการทบทวนการปฏิบัติตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในคู่มือการปฏิบัติงานของผู้ได้รับมอบหมาย
- **เขตความรับผิดชอบในการค้นหาและช่วยเหลือ (Search and Rescue Region)** หมายความว่า พื้นที่ซึ่งกำหนดไว้โดยเกี่ยวข้องกับศูนย์ประสานงานค้นหาและช่วยเหลือ ให้เป็นพื้นที่ให้บริการค้นหาและช่วยเหลือ
- **คณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัยแห่งชาติ** เรียกโดยย่อว่า “กชย.” ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงคมนาคม เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้บัญชาการทหารบก ผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการ กชย. ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ปลัดกระทรวงคมนาคมโดยข้อเสนอของผู้บัญชาการ กชย. แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงาน กชย. จำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ
- **บริการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย** หมายความว่า บริการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฝ้าระวังอากาศยานที่อยู่ในภาวะอันตราย การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือ รวมทั้งการช่วยเหลือทางการแพทย์เบื้องต้น หรือการเคลื่อนย้ายทางการแพทย์โดยใช้ทรัพยากรอากาศยาน เรือ ยานพาหนะอื่น และอาคารสถานที่ของทั้งภาครัฐและเอกชน
- **ประสบภัย (Distress)** หมายความว่า ภาวะที่กำลังใกล้จะประสบอันตราย และอันตรายนั้นเป็นอันตรายที่ร้ายแรง ซึ่งต้องการความช่วยเหลือโดยทันทีทันใด
- **ผู้อำนวยการ กชย.** หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย
- **ภาคผนวก ๑๒** หมายความว่า ภาคผนวก ๑๒ แห่งอนุสัญญาว่าด้วยการบินพลเรือนระหว่างประเทศ เรื่อง การค้นหา และช่วยเหลือ
- **ศูนย์ประสานงานค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Rescue Co-ordination Centre)** หมายความว่า หน่วยงานกลางที่ได้จัดตั้งขึ้นภายในเขตการค้นหาและช่วยเหลือเพื่อประสานงานให้ภารกิจการค้นหาและช่วยชีวิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- **สำนักงาน กชย.** หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย
- **หน่วยค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานประสบภัย (Search and Rescue Unit : SRU)** หมายความว่า หน่วยต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกและมีบริภัณฑ์อันเหมาะสมในอันที่จะปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือ กรณีอากาศยานและเรือประสบภัยได้โดยไม่ชักช้า
- **หน่วยระวังภัย (Alerting Post)** หมายความว่า หน่วยต่างๆ ซึ่งเป็นหน่วยกลางในการติดต่อสื่อสาร ระหว่างบุคคลซึ่งรายงานข่าวเกี่ยวกับอากาศยานและเรือ ในระหว่างประสบภัย และศูนย์ประสานงานการค้นหาและช่วยเหลืออากาศยานและเรือที่ประสบภัย